

# Arviointikertomus 2023, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan selvitys

Tuusulan kunnanvaltuusto on 27.5.2023 § 57 päättänyt pyytää tarkastuslautakunnan laatimassa vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista toimialueiden ja hallituksen selvitykset. Selvitykset tulee valtuuston päätöksen mukaan toimittaa niin, että ne voidaan käsitellä lokakuun loppuun mennessä pidettävässä valtuuston kokouksessa. Lisäksi selvitykset on toimitettava myös tarkastuslautakunnalle.

## HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN LAUTAKUNNAN YLEISET HUOMIOT ARVIOINTIKERTOMUKSESTA

Arviointikertomus on tarkastuslautakunnan arvio siitä, miten kunnan tilivelvolliset ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa edellisellä toimintakaudella eli vuonna 2023.

Sivistyksen toimialueen näkökulmat arviointikertomukseen ovat alla sitä mukaa, kun siinä oli esitetty toimialuetta koskevia huomioita.

## HYVINVOINTIALUEUUDISTUS, ARVIOINNIN JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

**Tarkastuslautakunnan suositus:** Yhteistyö ja kunnan edunvalvonta hyvinvointialueen kanssa on välttämätöntä palveluiden saatavuuden turvaamiseksi.

### Sivistyksen toimialueen vastaus:

Kunnan yhtenä painopisteenä vaikuttamisessa ja yhteistyössä on yhteistyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön keskiössä ovat palveluyhdyspintojen ja yhteistyön varmistaminen, Etelä-Tuusulan hyvinvointikeskuksen edistäminen sekä Jokelan ja Kellokosken sote-palveluiden saatavuus.

Sivistyksen toimialueella keskeistä on varmistaa sujuvat ja toimivat yhteistyörakenteet hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tehdään säännöllisissä ja yhteisesti sovituisissa rakenteissa. Keskeisiä edunvalvonnan rakenteita on kunnan ja Keusoten johdon yhteistyötapaamiset, sivistysjohtajien ja Keusoten kuukausikokoukset, aluehyten kokoukset ja lasten ja nuorten hyvinvointityöhön liittyvät työryhmät (lape, lanupe, opiskeluhuollon työryhmä, kohtaamispaikkatyöryhmä). Vuoden 2025 tavoitteena sivistyksen toimialueella on vaikuttaa yhteistyöryhmiin siten, että hyvinvointialueella ja kunnilla olisi yhteinen rakenne myös Keusoten, varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueiden kesken. On tärkeää varmistaa, että yhteistyö ja keskusteluyhteys on toimiva myös yksiköiden esihenkilöiden tasolle.

Keskeisiä vaikuttamisen toimenpiteitä ovat

- alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelman osallistaminen,
- perhekeskuksen toimintasuunnitelman toimeenpano ja seuranta kunnassa ja hyvinvointialueella,
- lakisääteisten mitoitusten toteutuminen,
- yhteisten palveluiden ja prosessien määrittäminen ja toteuttaminen yhteistyössä,
- toimivat palvelupolut ja mallit ja ohjaaminen palveluiden pariin, mm. liikkumis- ja elintapaneuvonta, terapiapalvelut, perheneuvola, erityisruokavaliot, Lasten ja nuorten mielenterveydenportaiden toteutuminen, lastensuojelun Messii-toimintamallin toteutuminen.

Seuranta toteutuu hyvinvointialueella ja kunnassa. Hyvinvointialueella vuotta 2023 koskeva alueellinen hyte-kertomus, lasten ja nuorten hyte-kertomus ja perhekeskuksen toimintasuunnitelman tavoitteiden arviointi valmistuneet. Kunnan hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustossa kesäkuussa. Hyvinvointialueen ja kuntien hyte-työn yhteiset painopisteet lasten ja nuorten hyvinvointi, osallisuus, liikkumisen edistäminen sekä järjestöyhteistyö ja avustaminen valittu jatkuviksi myös vuodelle 2025.

Oppilashuollon yhteistyön haasteet ovat liittyneet paljon henkilöstön vaihtuvuuteen. Varhaiskasvatuksen osalta haasteina on koettu perheiden ohjautumisen haasteet palveluihin riittämättömien Keusoten resurssien vuoksi. Yhteistyö neuvolapalveluiden kanssa on vähentynyt merkittävästi hyvinvointialueiden muodostumisen myötä

**Tarkastuslautakunnan suositus:** Jokelan ja jatkossa Kellokosken terveysasemien ennakoitu muutos sote-yksiköiksi vaatii kunnalta aktiivisuutta niiden yhteyteen tulevien kunnan palveluiden ja uusien kolmannen sektorin ja yritysten saamiseksi mukaan.

**Sivistyksen toimialueen vastaus:** Kunnan yhtenä painopisteenä vaikuttamisessa ja yhteistyössä on yhteistyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön keskiössä ovat palveluyhdyspintojen ja yhteistyön varmistaminen, Etelä-Tuusulan hyvinvointikeskuksen edistäminen sekä Jokelan ja Kellokosken sote-palveluiden saatavuus. Osana KEUsoten kanssa kehitettävää Kellokosken kiinteistöä tarkastellaan myös sivistyksen tilatarpeita, kuten opiston, kirjaston ja nuorisotilan tilakysymyksiä.

**Tarkastuslautakunnan suositus:** Opiskeluhuollossa jatkuva resurssin ja lakimääräisten terveystarkastusten seuranta, jolloin poikkeamiin voidaan ripeästi reagoida Keusoten suuntaan.

**Sivistyksen toimialueen vastaus:** Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut ovat lakisääteisen mitoituksen mukaisia. Lukuvuoden 2023-24 aikana psykologiresurssivajetta on saatu korjattua. Kouluterveydenhoitajien tilanne on vaihdellut lukuvuoden aikana. Osa terveystarkastuksista ei ole toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Lukuvuoden 2023-24 päättyessä kouluterveydenhoitajien tehtävät ovat kaikki täytettyinä Tuusulassa.

## **LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI, ARVIOINNIN JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET**

**Tarkastuslautakunnan suositus:** Valtakunnallinen kouluterveyskysely on aika yleisellä tasolla oleva tutkimus eikä se sisällä syitä nuorten lisääntyneelle pahoinvoinnille. Kunta voisi kartoittaa syitä tarkemmin, jolloin olisi helpompaa kohdistaa täsmätoimenpiteitä juuri näihin nuoriin.

**Sivistyksen toimialueen vastaus:**

Kouluterveyskyselyn 2023 vastausprosentti tuusulalaisissa kouluissa on hyvä, ja tuloksia on käsitelty laajasti niin yksikkötasolla, kuntatasolla kuin hyvinvointialuetasoisestikin. Kouluterveyskyselyn 2023 tulosten perusteella on pystytty kohdentamaan toimia kaikilla em. tasoilla.

Arjen hyvinvointityötä osana palveluita toteutetaan jatkuvana työnä esimerkiksi seuraavasti:

- Hyvinvoiva, kuunteleva ja toiset huomioiva yhteisö
- Positiivinen palaute
- Yhteydenotto koteihin matalalla kynnyksellä
- Opiskeluhuollon ja koulun saumaton yhteistyö
- Oppilaskuntatoiminta kouluissa
- Arjen liikuntaan panostaminen
- Toimintamallit osana kouluarkea, esimerkiksi KiVa-koulu

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella koulujen kehittämistoimiksi on valittu seuraavia kohteita:

- Oppilaiden osallisuuden lisääminen
- Oppilaan kuuleminen ja kohtaaminen yksilönä
- Yhteistyö huoltajien kanssa
- Aamupalan ja koululounaan syömättömyys
- Nukkumisen vähyyt
- VAPE
- Harrastustoiminnan tukeminen kouluilla, esimerkiksi aamukerhot pienemmille oppilaille

Koko kunnan tasolla on tärkeää jatkaa seuraavien kuntatasoisten toimintamallien kehittämistä:

- Prokoulu- toimintamallin jatkaminen
- Kouluvalmentajat (kaikissa yläkouluissa ja lukiossa)
- Koulujen yhteisöllisen opiskeluhuollon ja hyvinvointityön kehittäminen
- Poissaolojen seuraaminen
- Koulunuorisotyön yhteistyön vahvistaminen koulujen kanssa
- Koulujen harrastustoiminta
- Koulun- ja varhaiskasvatuksen perheohjaajat ja heidän tarjoama tuki
- Miniverso varhaiskasvatuksessa

Keusote ja kolmas sektori ovat panostaneet Kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta erityisesti seuraaviin asioihin:

- Keusote
  - Opiskeluhuollon tuki yhteisöllisessä opiskeluhuollossa
  - Vanhempainillat Teamsissä ja verkkoryhmät (masennus, syöminen, päihteet, ahdistus, Nepsy),
- Kolmas sektori
  - vanhemmille suunnattu Teams- ilta ja lähitapaamiset Nuoren mielen tukemisesta
  - Mieli Ry:n Hyvän mielen treenivihko 4-7 luokkalaisille

Oppimisen palvelualueella otetaan käyttöön tulevana lukuvuonna 2024-25 oppilaiden pulssikysely, joka toteutetaan kerran lukuvuodessa jokaisella koululla. Tämän kyselyn ja sen tulosten arvioinnin kautta saadaan tarkempaa tietoa koululaisten hyvinvoinnista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Lisäksi tietoa kerätään yksiköissä arjen havaintojen kautta ja yhteisöllisen opiskeluhuollon prosesseissa.

Varhaiskasvatuksessa tietoa saadaan huoltajien kautta päivittäisissä kohtaamisissa ja vasu-keskusteluissa sekä asiakaskyselyistä. Varhaiskasvatuksessa on aloitettu toimintamalli perheiden säännöllisistä kohtamisista jokaisessa päiväkodissa kuukausittain syksystä 2024.

**Tarkastuslautakunnan suositus:** Hyte-työn koordinaatio päätettiin siirtää sivistyksen toimialueelle tammikuusta 2024 hyvinvointialueen ja kunnan palveluiden yhdyspinnan vahvistamiseksi. On tärkeää seurata, mikä vaikutus tällä siirrolla on lasten ja nuorten hyvinvoinnin kokonaisuuteen.

**Sivistyksen toimialueen vastaus:** Muutos on tehty 1.1.2024, päätöksen vaikutuksia arvioidaan vuoden 2024 aikana. Keskeistä on yhteisen kokonaiskuvan syntyminen kahden tai kolmen lautakunnan yhteistyönä, yhteiskokousrakenteiden hyödyntäminen, yhteisten asioiden ja rajapintojen käsittely lasten ja nuorten asioissa sekä vaikutusten arvioinnin kehittäminen.

## **Vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyjen huomioiden jälkiseuranta**

### **Sivistyksen toimialueen vastaus jälkiseurannan arviointiin:**

#### **Hyvinvointialueudistus ja edunvalvonta**

Vaikuttaminen ja yhteistyö -edunvalvontaohjelmassa on vuosille 2024-2025 päätetty yhdeksi seitsemästä kärjestä hyvinvointialueudistuksen edunvalvonta. Tavoitteena on palveluyhdyspintojen ja yhteistyön varmistaminen, Etelä-Tuusulan hyvinvointikeskuksen edistäminen sekä Jokelan ja Kellokosken sote-palvelujen saatavuuden varmistaminen. Palveluyhdyspintojen osalta koordinoituvastuu on Sivistyksellä, Etelä-Tuusulan hyvinvointikeskuksen ja Jokelan ja Kellokosken sote-palveluiden osalta koordinoituvastuu on Kasvulla ja ympäristöllä. Vaikuttaminen ja yhteistyö -edunvalvontaohjelmaa seurataan ja raportoidaan kansliapäällikön johdolla kunnanhallitukselle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen VALTUUSTOLLE yllä olevan selvityksen tarkastuslautakunnan antamaan vuoden 2023 arviointikertomukseen.